

**Metsätaloudesta biotalouteen
Tapion ja Metlan seminaari ja retkeily 22.9.2010**

Maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila

Hyvät Metsätaloudesta biotalouteen -seminaarin ja retkeilyn osallistujat

Tapio ja Metsästutkimuslaitos eivät olisi voineet valita parempaa otsikkoa päivän teemaksi. Olemme juuri nyt uuden ajan edessä, siirtymässä biotalouden aikakauteen. Eri toimialoilla mietitään, kuinka luonnonvaroja voidaan käyttää kestävästi uusien tuotteiden ja palveluiden tuottamiseen ja kuinka hyödynnetään biologisia ja –teknisiä menetelmiä tuotantoprosesseissa.

Kuten niin usein menneinä vuosikymmeninä, voimme sanoa, että metsien käyttö auttaa Suomen nousuun. Metsät ovat loistava raaka-ainepohja uusiutuvana luonnonvarana hyödynnettäväksi biotalouden uusiin tuotteisiin, erityisesti energiaksi ja puutuoteteollisuuden tarpeisiin. Metsämme kasvavat noin 100 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Metsiemme hakkuumahdollisuudet ovat nyt noin 72 miljoonaa kuutiometriä vuosittain ja ne kasvavat edelleen noin 80 miljoonaan kuutiometriin. Viime vuosien hakkuumäärät ovat olleet keskimäärin 55-60 miljoonaa kuutiometriä, joten lisäkäytölle on runsaasti mahdollisuuksia.

Metsäteollisuudellamme on laaja tuotanto Suomessa. Tuotantolaitokset ovat jo eräänlaisia biojalostamoja, joita voidaan kehittää edelleen ja rakentaa moderneja biojalostamoja niiden rinnalle. Meillä on korkean tason osaamista tutkimuslaitoksissa, osaamiskeskitymissä ja oppilaitoksissa, jota voidaan hyödyntää uuden kehittämisessä. Uusien pk-yritysten synnylle ja olemassa olevan teollisuuden verkottumiselle muiden teollisuuden alojen kanssa on suuret mahdollisuudet.

Puheenjohtdollani toimiva kansallinen metsäneuvosto hyväksyi viime viikolla Kansallisen metsäohjelman KMO:n tarkistuksen. Uudessa Kansallisessa metsäohjelmassa metsäala nähdään Suomen biotalouden veturina. Metsäohjelman tahtotilaksi nousi uusi visio siitä, että Suomen metsäala on v. 2020 vastuullinen biotalouden edelläkävijä, metsiin perustuvat elinkeinot ovat kilpailukykyisiä ja kannattavia ja metsäluonnon monimuotoisuus ja muut ympäristöhyödyt ovat vahvistuneet. Alan toimijat sitoutuivat yhdessä tähän vaativaan tahtotilaan.

Uuden ohjelman päämääränä on metsätalouden kannattavuuden vahvistamisen, metsiin perustuvan liiketoiminnan vahvistamisen sekä metsien monimuotoisuuden ja virkistyskäytön vahvistamisen. Näin lisätään työtä ja hyvinvointia metsien avulla koko maahan.

Metsäneuvosto nosti kotimaisen puun hakkuutavoitteen 65-70 miljoonaan kuutiometriin. Keskustelimme tavoitteesta pitkään. Tavoitteen korottamisen perusteena oli nimenomaan teollisuuden viesti puun tarpeesta ja investointihalukkuudesta Suomeen. Metsäneuvosto korosti tavoitetta hyväksyessään metsäalan uudistumisen tarvetta. Kilpailukyvyyn eteen on tehtävä vielä paljon töitä. Vain kilpailukykyisinä menestymme globaaleilla markkinoilla.

Juuri nyt elämme hyvin myönteistä aikaa. Metsäteollisuutemme tuotteille on jälleen kysyntää ja tuotannon määrä on kasvanut metsäteollisuudessa suhteellisesti eniten kaikista tuotannonaloista. Vilkastunut metsäteollisuustuotteiden kysyntä on heijastunut nopeasti myös puun kysyntään ja hintoihin. Alkuvuoden ostot yksityismetsistä olivat kolminkertaiset viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Myös puunkorjuumäärät ovat lähes normaalivuoden määrissä. Kun puun hinnat ovat samanaikaisesti nousseet, on metsänomistajienkin usko metsätalouteen alkanut palaamaan.

Parantunut tilanne antaa työrauhaa uuden kehittämiselle. Tarvitsemme siis kotimaahan uusinvestointeja puun käyttöön kuten puutuoteteollisuuteen, biojalostamoihin, puun energiakäyttöön sekä tietysti perinteiseen paperi- ja pakkausteollisuuteen. Parhaat mahdollisuutemme ovat juuri em. puutuoteteollisuuden kehittämisessä. Puurakentaminen on myötätulessa ja kotimaassa on alkamassa useita puukerrostalohankkeita eri puolille Suomea. Myös puusepänteollisuuden kansainvälistämisessä on paljon mahdollisuuksia. Tavoitteena tulee olla uudet asiakaslähtöiset tuotteet ja uudet markkinat. Uusiutuvasta puusta valmistetut tuotteet ovat kierrätettäviä, uudelleen käytettäviä ja turvallisia.

Pidemmällä tähtäimellä meidän tulee olla kunnianhimoisempia. Metsäsektorista on mahdollista kehittää seuraavien vuosikymmenten aikana bioklusteri, joka tuottaa materiaaleja ja palveluita monille muillekin toimialoille, kuten kemian teollisuuteen ja lääketeollisuuteen. Öljypohjaisten tuotteiden ja metallien korvaaminen puusta valmisteluilla tuotteilla on tulevaisuutta.

Vaikka olen kertonut laajasti puun käytöstä biomateriaalina, en unohtaisi myöskään luontoon perustuvaa liiketoimintaa. Kannustaisin hakemaan uusia mahdollisuuksia edelleen kasvavasta matkailusta ja wellbeing -liiketoiminnasta. Metsiemme hyvinvointivaikutukset ovat merkittävät ja niistäkin voi löytyä vielä uusia yritystoiminnan mahdollisuuksia.

Hyvät kuulijat,
jotta meillä riittäisi puuta ja metsiä eri käyttötarkoituksiin, on metsätalouden kannattavuudesta pidettävä hyvää huolta. Kestävä ja kannattava metsätalous on keskeinen osa biotalouden arvoketjua.

Metsäneuvoston linjausten mukaisesti metsäpolitiikan tavoitteena on huolehtia puuntuotannon kestävydestä ja metsien hyvästä kasvukunnosta, metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamisesta, kannattavuuden parantamisesta ja metsätilojen koon ja rakenteen parantamisesta. Puumarkkinat tulee saada toimivammiksi, jotta puun kysyntä ja tarjonta kohtaisivat nykyistä tasapainoisemmin.

Metsätalouden kannattavuuden rinnalla on huolehdittava metsien biologisesta monimuotoisuudesta ja muista ympäristöhyödyistä. METSO-ohjelman toimeenpanoa tulee jatkaa tehokkaasti ja varata sille riittävät resurssit. Metsien merkitys hiilinieluinä tulee myös kasvamaan. Metsien kestävä hoito ja käyttö yhdessä puutuotteiden lisääntyvän käytön ja puun energiakäytön kanssa tarjoavat erinomaisen keinon ilmastomuutoksen torjuntaan. KMO:n metsähakkeen käyttötavoite 10-12 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2015 on linjassa hallituksen keväällä hyväksymän uusiutuvan energian velvoitepaketin kanssa.

Uudistettu KMO 2015 on tarkoitus viedä kuulemiskierroksen jälkeen valtioneuvoston hyväksyttäväksi marras-joulukuulla. Ohjelman toimeenpano on kuitenkin käytännössä käynnissä, sillä monet keskeiset kehittämishankkeet ovat jatkumoa nykyisestä ohjelmasta.

Maa- ja metsätalousministeriön vastuulla olevista hankkeista haluan nostaa esille muutaman keskeisimmän hankkeen. Puun energiakäytön lisäämiseksi metsiin on tulossa uusi pienpuun energiatuki, joka on merkittävä uudistus ja jolla tuetaan nuorten metsien energiapuun korjuuta taimikkovaiheesta ensiharvennuksiin. Tällä tavoin tuetaan sekä energiapuun että kuitupuun tarjontaa ja puuntuottamisen kannattavuutta metsänomistajille. Myös KEMERA-lainsäädäntö yhteen sovitetaan uuteen pienpuun energiatukeen niin, että nämä kaksi instrumenttia tukevat toisiaan nuorten metsien hoidossa ja energiapuun hankinnassa. Energiapuusta on tullut ja tulee uusi merkittävä myytävä puutavaralaji metsiimme.

Metsänomistajien kannalta tärkeä muutos on myös käynnistämäni metsien käsittelymenetelmien monipuolistuminen. Työ aloitettiin tänä vuonna ja ministeriön aiheesta käynnistämä nettikeskustelu: "Ota kantaa -keskustelu", oli vilkasta. Farmari-messuilla yli 800 vierasta vastasi osastollamme kyselyyn hyvästä metsänkäsitteystä. Nyt on alkamassa varsinainen työ; alkusoittoa oli kesäkuussa eduskunnan hyväksymä metsälain muutos, jossa säädettiin toimenpiteistä metsän uudistamisen varmistamiseksi.

Huomenna torstaina käynnistyy asettamani laajapohjaisen asiantuntijatyöryhmän työ. Työryhmän tehtävänä on määritellä uusia metsänkäsitteelyn linjauksia ja tarkentaa mitä metsien monipuoliset käsittelymenetelmät käytännössä tulevat tarkoittamaan ja miten metsänomistajien tavoitteet otetaan entistä paremmin huomioon. Työryhmä tulee tekemään suunnitelman siitä, mitä tarkempia linjauksia ja toimenpiteitä ja millä aikataululla tarvitaan käsittelymenetelmien uudistamistyössä. Kysymyksessä ei ole pelkästään lainsäädäntö, vaan paljon muuta: esimerkiksi metsänhoitosuositusten, metsäsuunnittelun, neuvonnan ja koulutuksen uudistaminen sekä metsänomistajien päätösvallan korostaminen aikaisempaa voimakkaammin. Tavoitteena on oltava entistä asiakaslähtöisempi metsäneuvonta metsänomistajien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Uudistuksessa ei tietenkään saa unohtaa hyvää metsien hoitoa. Tavoitteena on tarjota metsänomistajille hyvän metsänhoidon vaihtoehtoja, joista omistaja sitten valitsee tavoitteilleen parhaiten sopivat. Useimmat metsänomistajat ovat monitavoitteisia, jolloin metsien taloudelliseen käyttöön, suojeluun tai virkistyskäyttöön sopivat vaihtoehdot ovat välttämättömiä. Metsänomistajien tavoitteet ja kansalaisten metsien monipuolista käyttöä tukevat tavoitteet on näin mahdollista yhdistää.

Meneillään olevilla metsäorganisaatioiden Tapion, metsäkeskusten ja Metsähallituksen uudistamistyöllä pyritään myös vastaamaan muuttuviin metsäpoliittisiin tarpeisiin ja erityisesti asiakkaiden eli metsänomistajien ja muiden metsäalan toimijoiden tarpeisiin. Metsäkeskusten osalta tämä tarkoittaa niiden fuusiointia vahvemiksi valtakunnalliseksi toimijaksi, joka toimii nykyisellä verkostolla maakunnissa. Lisäksi puheenjohtollani toimiva, toukokuussa käynnistetty puumarkkinatyöryhmä puolestaan hakee toimivia malleja vakaiden puumarkkinoiden edistämiseksi. Yhteinen etumme on löytää uusia toimintamalleja puukauppaan, jotta voimme varmistaa tasaisen puuvirran ja molempien osapuolien edut puukaupassa.

Metsänhoitoyhdistyksien metsänhoitomaksukäytäntöön ei ole tarkoitus puuttua. Metsänhoitoyhdistysten ja muiden metsäalan toimijoiden välisen kilpailuneutraliteetin ja toiminnan rahoituksen läpinäkyvyyden takaamiseksi on kuitenkin kaikkien osapuolten kannalta hyvä, että erotamme vielä nykyistä selkeämmin metsänhoitomaksulla tehtävän toiminnan yhdistyksen muusta toiminnasta.

Haluan vielä nosta esille Metsähallituksen roolin metsien virkistyskäytön edistäjänä. Viime päivien keskusteluissa on näkynyt aiheellinen huoli Metsähallituksen luontopalveluiden määrärahojen leikkauksista ensi vuonna. Metsähallitus on käynnistänyt YT-neuvottelut koko talossa, millä pyritään löytämään joustavia ratkaisuja, jotta irtisanomisiin ei tarvitsisi mennä. Uudistetun KMO:n linjausten mukaan rahoitustasoa ei saa laskea tulevilta vuosilta, sillä muutoin ei kyetä vastaamaan lisääntyvään virkistyspalveluiden kysyntään. Kansallispuistotojen ja retkeilyalueiden reitistöt ja luontokeskukset tukevat myös alueiden pk-yritysten toimintaa.

Myös Metsähallituksen organisaatiouudistuksessa on löytymässä malli, joka säilyttää valtion maiden käytön yhtenä kokonaisuutena sekä turvaa nykyiset synergiaedut ja yhteiskunnallisen kokonaisuuden.

KMO:ssa linjataan METLAN tutkimuksen suuntaamisesta elinkeinoelämää tukevaksi. Metla on mukana vasta perustetussa luonnonvara-alan tutkimuslaitosten yhteenliittymässä LYNET:ssä. Yhteenliittymän on nyt aika näyttää kyntensä vaikuttavan tutkimustiedon tuottajana. Metlan verkottuminen myös tuotannon arvoketjun loppupäähän tietoa tuottavien tutkimuslaitosten ja osaamiskeskittymien kanssa on tärkeää. Omalta osaltani tulen tekemään parhaani, jotta METLALLA olisi riittävästi resursseja työnsä toteuttamiseen.

Hyvät seminaarin osanottajat

Palaan vielä lopuksi biotalousteemaan. TEM:n keväällä asettama biotaloustyöryhmä luovuttaa kuluvan kuun lopulla esityksensä biotalouden edistämiskeinoista ilmasto- ja energiapoliittiselle ministerityöryhmälle. Samanaikaisesti kolmen kansliapäällikön Virtasen, Vaittisen ja Pokan ryhmä Virtasen johdolla koordinoi biotalousselonteon valmistelua. Selonteko on tarkoitus antaa eduskunnalle marraskuussa. Molemmilla töillä pohjustetaan seuraavan hallituksen ohjelmaa.

Uudistettu Kansallinen metsäohjelma 2015 ja TEM:n Metsäalan strateginen ohjelma tarjoavat hyvän työkalun syntymässä olevan biotalousstrategian toimeenpanoon metsäalan osalta. Metsäalalla on selkeä strateginen tahtotila - visio siitä, että metsäala on uuden biotalouden edelläkävijä. Laajemmasta näkökulmasta voin maa- ja metsätalousministerinä ylpeänä todeta johtavani ministeriötä, joka vastaa uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön ja hoitoon perustuvien elinkeinojen kilpailukyvästä. Nämä elinkeinot muodostavat pohjan koko tulevalle biotalousklusterille.

Toivotan kaikille antoisaa seminaari- ja retkeilypäivää sekä järjestäjille menestystä osana biotalousklusterin tutkimus- ja kehittäjäverkostoa!